

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 618/2025-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKČNÝ ZNAČENIE] [REDAKČNÝ ZNAČENIE] [REDAKČNÝ ZNAČENIE] zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. BR-3C/10/2019-948 zo 16. septembra 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 24. októbra 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté uznesenie okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, priznať jej primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že pôvodne Okresný súd Brezno (v súčasnosti okresný súd, pozn.) rozsudkom č. k. 3C/10/2019-463 zo 14. decembra 2021 čiastočne vyhovel žalobe sťažovateľky o ochranu osobnosti, keď výrokom I uložil žalovanému povinnosť do troch dní od právoplatnosti rozsudku zaslať sťažovateľke písomné ospravedlnenie v súdom

špecifikovanom znení. Výrokom II zaviazal žalovaného povinnosťou zaplatiť sťažovateľke náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podala vo vymedzených častiach sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 17Co/74/2022-634 zo 16. augusta 2023 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch potvrdil a sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Sťažovateľka napadala rozsudok odvolacieho súdu dovolaním, preto ju okresný súd vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za jeho podanie podľa položky 7b písm. b) v spojení s § 6 ods. 2 a 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) v sume dvakrát po 3 596 eur, t. j. 7 192 eur.

3. Uznesením č. k. BR-3C/10/2019-766 z 29. apríla 2024 okresný súd nevyhovel návrhu sťažovateľky na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, keď po posúdení jej majetkových a sociálnych pomerov prijal záver, že neboli splnené podmienky na oslobodenie sťažovateľky od platenia súdneho poplatku za podané dovolanie. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľka podala sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu uznesením č. k. BR-3C/10/2019-780 z 8. augusta 2024 zamietol. Proti obojm uzneseniam okresného súdu sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 531/2024-21 z 22. októbra 2024 odmietnutá.

4. Následne okresný súd (obsadený vyšším súdnym úradníkom) uznesením č. k. BR-3C/10/2019-817 zo 16. októbra 2024 dovolacie konanie zastavil z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol sudca okresného súdu uznesením č. k. BR-3C/10/2019-844 z 19. decembra 2024, ktorým jej sťažnosť zamietol. Sťažovateľka proti obojm predmetným uzneseniam nasmerovala svoju ďalšiu ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 354/2025-28 z 11. júna 2025 odmietol.

5. Sťažovateľka navrhla podaním z 18. augusta 2025 okresnému súdu, aby všetky svoje rozhodnutia týkajúce sa nepriznania oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a zastavenia dovolacieho konania zrušil, pričom s poukazom na uznesenie ústavného súdu č. k II. ÚS 354/2025-28 zastávala názor, že okresný súd nepostupoval správne, pretože mal zohľadniť predmet sporu, v dôsledku ktorého je sťažovateľka *ex lege* oslobodená od platenia súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. d) bod 1 zákona o súdnych poplatkoch. Súčasne vyjadrila presvedčenie, že oslobodenie od platenia súdnych poplatkoch odôvodňuje aj jej finančná situácia.

6. Napadnutým uznesením okresný súd návrh sťažovateľky na zrušenie dotknutých rozhodnutí zamietol konštatujúc, že počas celého konania sa z úradnej povinnosti zaoberal aj otázkou prípadného zákonného oslobodenia v zmysle § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch. Prvýkrát túto otázku okresný súd explicitne posudzoval už v rámci rozhodovania o žiadosti sťažovateľky o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, pričom v uznesení zo 16. septembra 2019 jasne vysvetlil, že na sťažovateľku sa nevzťahuje zákonné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. V zmienenom rozhodnutí dodal, že ak by prijal argumentáciu sťažovateľky a s pojmom škoda by stotožnil aj pojem nemajetkovej ujmy, potom by stratila svoje opodstatnenie položka 7b písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorá stanovuje výšku súdneho poplatku pri žalobe na ochranu osobností s náhradou nemajetkovej ujmy. Návrh sťažovateľky na zrušenie predmetných rozhodnutí tak okresný súd vyhodnotil ako bezdôvodný, pričom poukázal

aj na skutočnosť, že o žiadosti sťažovateľky na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov bolo rozhodnuté tak vyšším súdnym úradníkom, ako aj sudcom a následne boli ich rozhodnutia podrobené prieskumu zo strany ústavného súdu. Zákon súčasne nedáva súdu možnosť zrušiť rozhodnutie o zastavení konania, keďže nejde o rozhodnutie o súdnom poplatku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka svojou ústavnou sťažnosťou atakuje napadnuté uznesenie okresného súdu, ktoré označuje za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené, keďže okresný súd neposkytol odpovede na jej podstatné argumenty. Namíeta, že súd prvej inštancie nesprávne a ústavne neudržateľne interpretoval § 4 ods. 2 písm. d) bod 1 zákona o súdnych poplatkoch pri výklade pojmu „škoda“ a „nemajetková ujma“. Ďalej vytýka okresnému súdu, že úplne ignoruje výšku súdneho poplatku, ktorá je pre sťažovateľku likvidačná. Je presvedčená, že sa na ňu vzťahuje zákonné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, keďže v konaní vo veci samej sa podanou žalobou domáhala, aby súd uložil žalovanému ospravedlniť sa a nahradiť jej nemajetkovú ujmu v sume 120 000 eur, pričom zdôrazňuje, že k úmrtiu jej druha došlo v dôsledku pracovného úrazu. Tvrdenie súdu, že ide o odlišnú kategóriu práv (občianskoprávny nárok z ochrany osobnosti, nie pracovnoprávny) a že zákon o súdnych poplatkoch *a contrario* vylučuje oslobodenie v iných prípadoch, vedie k nespravodlivému a diskriminačnému výsledku. Sťažovateľka, ktorá je poškodená smrťou blízkej osoby v dôsledku pracovného úrazu, je postavená do horšej situácie ako poškodený zamestnanec uplatňujúci si bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Okresnému súdu tak uniklo, že hoci sa sťažovateľka domáha nároku na nemajetkovú ujmu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, táto ujma je priamo a neoddeliteľne kauzálne viazaná na smrteľný pracovný úraz.

8. Sťažovateľka ďalej namíeta, že na zrušenie nesprávneho rozhodnutia o poplatkovej povinnosti oprávňuje súd § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, preto ak by okresný súd pristúpil k zrušeniu predchádzajúcich rozhodnutí týkajúcich sa poplatkovej povinnosti, odstránil by tým aj základ pre rozhodnutie o zastavení dovolacieho konania. Odmietnutie takejto možnosti s odkazom na formálne prekážky svedčí o prevažovaní formalistického prístupu nad materiálnou spravodlivosťou. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na svoje nepriaznivé majetkové pomery, ktoré okresný súd pri svojom rozhodovaní celkom odignoroval a ktoré sťažovateľke neumožňujú uhradiť neprimerane vysoký súdny poplatok v sume 7 192 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

9. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľky na zrušenie predchádzajúcich rozhodnutí okresného súdu týkajúcich sa nevyhovenia žiadosti o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a na to nadväzujúcich rozhodnutí o zastavení

dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľka vidí porušenie svojich práv v arbitrárnom a nedostatočne odôvodnenom napadnutom uznesení okresného súdu, ktorý neposkytol odpovede na jej zásadnú argumentáciu a zároveň ústavne nekonformne interpretoval § 4 ods. 2 písm. d) bod 1 zákona o súdnych poplatkoch, ak konštatoval, že sa na sťažovateľku nevzťahuje zákonné oslobodenie od poplatkovej povinnosti.

10. Z dôvodov napadnutého uznesenia pritom vyplýva, že okresný súd v reakcii na tvrdenie sťažovateľky o zákennom oslobodení od platenia súdnych poplatkov uviedol, že touto otázkou sa už zaoberal po podaní žaloby sťažovateľky, pričom dospel k záveru, že na sťažovateľku sa osobné oslobodenie podľa § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch nevzťahuje. Okresný súd v tomto smere zrozumiteľne objasnil, že prípadná nemajetková ujma, ktorá vznikne stratou blízkej osoby v súvislosti s pracovným úrazom zamestnanca (čo bol aj prípad sťažovateľky, pozn.), nespadá do kategórie pracovnoprávných nárokov, nie je priamo odvodená od práv zamestnanca, ktorý smrteľný pracovný úraz utrpel, ale ide o odlišnú kategóriu práv pochádzajúcu z ujmy na osobnostných právach v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Uvedený rozdiel medzi občianskoprávnym a pracovnoprávnym nárokom je premietnutý aj v zákone o súdnych poplatkoch, ktorý striktne rozlišuje medzi škodou a nemajetkovou ujmom, ako aj medzi škodou v pracovnoprávnom a občianskoprávnom vzťahu a v sadzobníku stanovuje osobitnú kategóriu spoplatnených nárokov na ochranu osobnosti, ako aj v procesnej rovine, keď pracovnoprávne spory prejednávajú v rámci vyčlenenej kauzálnej príslušnosti len niektoré zo všeobecných súdov. Nároky z ochrany osobnosti medzi toto vyčlenenie nepatria. Okresný súd dodal, že predmetná vec bola okresným súdom prejednávaná na základe argumentácie sporových strán aj vlastného právneho posúdenia ako vec občianskoprávna, a nie pracovnoprávna (bod 9 napadnutého uznesenia). S uvedeným záverom okresného súdu sa ústavný súd plne stotožňuje a považuje ho za ústavne akceptovateľný. Je totiž nepochybné, že sťažovateľka podala proti žalovanému žalobu na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka dôvodiac, že smrteľným pracovným úrazom jej druhu došlo k závažnému zásahu do jej práva na ochranu osobnosti, najmä do jej práva na súkromný a rodinný život. Okresný súd preto dospel k správneému záveru, že sťažovateľku nie je možné považovať za žalobcu v zmysle § 4 ods. 2 písm. d) bodu 1 zákona o súdnych poplatkoch, na ktorého sa vzťahuje osobné oslobodenie od poplatkovej povinnosti. Okresný súd teda neponechal uvedenú výhradu sťažovateľky bez povšimnutia, ale dostatočne a jasne sa k nej vyjadril, pričom v tejto súvislosti akcentoval terminologickú presnosť zákona o súdnych poplatkoch.

11. Aj podľa názoru odbornej literatúry bude v zmysle § 4 ods. 2 písm. d) bodu 1 zákona o súdnych poplatkoch navrhovateľom v konaní o náhradu škody z pracovného úrazu a choroby z povolania uplatňovanej podľa § 195 a nasl. Zákonníka práce predovšetkým súčasný alebo bývalý zamestnanec označeného odporcu, pričom v konaniach o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru a pri uplatnení nárokov z neplatného skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru ním môže byť tak zamestnanec, ako aj zamestnávateľ (pozri HORVÁTH, E. Zákon o súdnych poplatkoch – komentár [systém ASPI] Wolters Kluwer). Neobstojí preto tvrdenie sťažovateľky o nespravodlivom a diskriminačnom prístupe okresného súdu.

12. Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti opätovne namieta, že okresný súd nezohľadnil jej nepriaznivú finančnú situáciu, ktorá jej neumožňuje zaplatiť súdny poplatok za dovolanie

v neprimeranej vysokej sume, ústavný súd uvádza, že otázka zhodnotenia majetkových a sociálnych pomerov sťažovateľky už bola predmetom rozhodovania okresného súdu o jej žiadosti o priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov (uznesenia okresného súdu z 29. apríla 2024 a 8. augusta 2024). Okresný súd pritom dospel k záveru, že deklarované pomery sťažovateľky neodôvodňujú priznanie oslobodenia od poplatkovej povinnosti. Navyše, ako už bolo uvedené, ústavná akceptovateľnosť oboch uznesení okresného súdu bola na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky predmetom prieskumu zo strany ústavného súdu, ktorý, konštatujúc ich ústavnú udržateľnosť a postup okresného súdu v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o súdnych poplatkoch a Civilného sporového poriadku, ústavnú sťažnosť odmietol (bod 3 tohto uznesenia).

13. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd nevidí ani v tomto prípade priestor na konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) ani jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, keďže ním nedošlo k takému extrémnemu vybočeniu z princípu spravodlivosti, ktoré by mohlo nadobudnúť ústavnoprávnu intenzitu. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 11 ods. 1 listiny), práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a práva podľa čl. 13 dohovoru:

14. Sťažovateľka porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 11 ods. 1 listiny) a práv podľa čl. 13 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv. Aj v tejto časti preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu